

Asia: OM 82/52/2017

Arviomuistio kansalaisaloitemenettelyn toiminnasta 2012–2017

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne muistiossa läpikäytyihin muutosehdotuksiin kansalaisaloitemenettelyssä?

Sinisten eduskuntaryhmä

Arviomuistiossa käydään läpi kansalaisaloitemenettelyä, kokemuksia kansalaisaloitteista sekä nykyiseen aloitemenettelyyn tehtyjä muutosehdotuksia. Muistiossa arvioidaan lain toimivuutta sekä mahdollisia muutostarpeita.

Muistio käsittelee aihetta perusteellisesti ja monipuolisesti. Näyttää siltä, että kansalaisaloitteen käyttöönotto on ollut onnistunut uudistus ja muutostarpeita keskeisissä kysymyksissä ei juurikaan ole.

Muita huomioita kansalaisaloitemenettelystä tai kansalaisaloitemuistiosta?

Sininen eduskuntaryhmä haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Kansalaisaloite parantaa demokratian toimivuutta. Tämä on tavoitteemme yhteiskunnan joka tasolla.

Osallistuva demokratia vahvistuu, kun kansalaisaloitteilla mahdollistetaan kansalaisten keskuudesta, poliittisten instituutioiden tai organisaatioiden ulkopuolelta lähtevien näkökulmien pääsyn poliittiselle asialistalle. Eduskunnan käsittelyyn on kansalaisaloitteilla nostettu kysymyksiä, joita eduskunta ei olisi muuten käsitellyt.

Kansalaisaloitteiden käsittelyssä on omat haasteensa. Aloitteet eivät ehkä ole kaikilta osin niin perusteellisesti valmisteltuja, kuin esitykset, joita valiokunnat ovat tottuneet käsittelemään.

Kansalaisaloitteiden käsittely on siksi välillä työlästä. Kansalaisaloitteelle ei tietystikään voi asettaa samanlaisia laatuvaatimuksia kuin hallituksen esityksille ja siksi aloitteita on valiokunnissa tulkittu mahdollisuuksien mukaan myönteisesti takertumatta muutoseikkoihin tai virheisiin. Ongelmana on se, ettei valiokunnilla tai ministeriöillä ole resursseja aloitteiden työstämiseen.

Kansalaisaloitteiden vireillepano on helppoa ja se heijastuu niiden laatuun. Jos aloitteen vireillepano on helppoa, sellainen saattaa syntyä hetken mielifohteesta eikä sitä ole laadittu riittävän huolellisesti. Tämä heikentää koko kansalaisaloiteapparaatin uskottavuutta ja arvokkuutta.

Lisäksi maamme lainsäädäntöjärjestelmää ei ole luotu kansalaisaloitteiden sisällön oikeudellista ennakoarviointia varten, siihen ei ole olemassa erikseen viranomaisia.

Kuuden kuukauden enimmäisaika aloitteen keräykselle on mielestämme hyvä, samoin 50000 kannatusilmoituksen minimimääränä.

Saman vaalikauden aikana ei voi käsitellä kansalaisaloitetta, jonka tarkoituksena on kumota jo hyväksytty kansalaisaloite.

Kansalaisaloitteista ei myöskään saisi muodostua ylimääräinen oikeudellinen valitusporras. Aloitteiden tekeminen aiheista, jotka on käsitelty jo korkeimmassa hallinto-oikeudessa pitäisi jotenkin saada rajattua aloiteoikeuden ulkopuolelle. Eduskunta ei voi arvioida ylimpien tuomioistuinten ratkaisuja.

Kansalaisaloitemenettelyä kehitettäessä on myös syytä kiinnittää huomiota siihen, että kansanedustajien tekemisen lakialoitteiden merkitys on muuttunut hyvin pieneksi. Erityisesti tämä näkyy suhteessa kansalaisaloitteisiin. Kansanedustajien tekemien aloitteiden painoarvon korjaamiseksi pitäisi etsiä keinoja.

Nousiainen Marja
Eduskunta - Sinisten eduskuntaryhmä